Autor Guste Santini
Petak, 17 Rujan 2004 20:22

Ministarstvo financija i Hrvatska narodna banka protiv su predloženog ograničenja kamatnih stopa

U zadnje vrijeme se u Hrvatskoj događaju mnog teško razumljive stvari. Tako npr. dozvoljena količina alkohola iznosi 0,0000000000000% što znači da prigodom proslave rođenja, vjenčanja, promocija raznih vrsti nećete nazdraviti čašom šampanjca koliko god to želili već čašom mineralne/obične vode. Poruka je jasna građane Hrvatske valja disciplinirati u potpunosti. Pri tome je nebitno da ne postoje statistike, prema službenim izjavama dužnosnika, u kojoj je mjeri pola promila alkohola bilo uzrokom saobraćajnih nesreća. Jasno je da se radi o ograničenju koje nadilazi pitanje čaše piva/vina. Istovremeno odnosne djelatnosti izravno i neizravno gube. Gubi i država jer joj se smanjuju porezni prihodi. Nikakve kazne to neće i ne mogu kompenzirati.

Vratimo se temi. Nedavno smo redefinirali pitanje zatezne kamate i eutanazirali financijsku matematiku i cjelu priču sveli na prosti kamatni račun. Nitko nije od strane predlagača promjena ukazao na promjene koje implicira primjena novog instrumenta. E sada, hrvatski slučaj, kada nešto krene sve se pokreće pa tako i najvaljeno ograničavanje visine kamatnih stopa.

Postoje mnoge definicije kamatnih stopa. Definicija po kojoj je kamata cijena novca (ustupljene likvidnosti) dostatna je za iznošenje upozorenja o opasnostima kojima se izlažemo ukoliko se odista donese propis po kojem će se maksimirati kamatne stope.

Ograničenje kamatnih stopa u uvjetima kada bankarskim sustavom dominiraju strane banke je promašena mjera. Naime, kao što sam to nebrojno puta pokazao, odnos fiksne i varijabilne komponente troškova u slučaju hrvatskog bankarstva znači da će male nacionalne banke propasti jer poslovne banke u vlasništvu inozemnih banaka mogu u kratkom (vjerojatno i srednjem) roku amortizirati troškovnu presiju. To nije u stanju učiniti država, privreda i stanovništvo. Drugim riječima uz ograničenu cijenu «nestat» će krediti.

Strukturu kamatnih stopa pored političkih određuju i ekonomski rizici. Prema tome nije moguće ograničiti kamatu jer je ona u Europskoj uniji niža, kad i država u cjelini ima niski kreditni rejting sa vrlo lako mogućim njegovim daljnjim pogoršanjem. Kriza u Hrvatskoj s obzirom na otvorenost financijske privrede neće smanjiti kamate već će se promjeniti alokacija plasmana. Osim toga kamata koju plaćate je samo jedan dio priče. Uvijek se mora promatrati ukupan trošak kredita koji je moguće na mnoge načine povećati. Drugi troškovi u nekim kreditnim institucijama već su davno veći od kamata.

Kako je kamata velikim dijelom premija na rizik valja reći da nije moguće govoriti o općim pravilima procjene boniteta dužnika. Stoga je sporna teza što su to previsoke kamate. Kamate su visoke zato što je rizik visok i to je temeljno obrazloženje.

U tom je smislu primjeren stav financija i centraalne banke te ga valja podržati. Općenito u uvjetima kada se neučinkovito rješavajo dužničko-vjerovnički sporovi na sudu govoriti o ograničenju kamatnih stopa je gore od nezahvalnog.